

Мистецтво політичного аналізу

Микола Головатий,

доктор політичних наук, перший віце-президент
Міжрегіональної академії управління персоналом

*Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред.
О. Л. Валевського, В. А. Ребкала. – К.: Міленіум, 2003. – 228 с.*

Сучасні політичні процеси в більшості посткомуністичних країн, в тому числі і в Україні, є не просто недосконалими, антидемократичними, але й серйозно хибують з багатьох об'єктивних причин, домінуючою серед яких є брак професійного політичного аналізу. Його потребу відчувають усі суб'єкти політики, починаючи з держави і закінчуючи звичайним політиком, а то й пересічним громадянином, небайдужим до політики як суспільного явища. Відтак існує потреба наукового осмислення політичного аналізу як складної і багатоаспектної політичної технології, так і практичної підготовки політиків, політологів, соціологів, державних управлінців до його здійснення в реальному суспільно-політичному житті. Брак, в першу чергу, спеціальних навчальних посібників з цієї проблематики значною мірою компенсує поява рецензованої книги, яку підготував авторський колектив Національної академії державного управління при Президентові України.

У цьому навчальному посібнику, вибудованому за класичною схемою подібних робіт, розкрито основні теоретико-методологічні засади політичного аналізу (основні історичні етапи формування та сучасні методологічні підходи в такому аналізі); роль і функції політичного аналізу; основні технології аналітичної діяльності і структурні принципи формування аналітичної спільноти; професійні та етичні вимоги до роботи політичного аналітика.

Не переповідаючи змісту посібника, вкажемо на його актуальність в тому контексті, яким чином він може сприяти вдосконаленню політичних процесів на догоду не стільки окремим політикам, політичним суб'єктам, скільки усьому загалу громадянства.

По-перше, брак професійного політичного аналізу, який базується на науковій методології і підходи до його здійснення, спричиняє численні

порушення у реалізації політики, зокрема призводить до відвертого утвердження і панування не загальнонаціональних, але особистісних, групових, кланових, корпоративних політичних інтересів. У свою чергу, це шлях до не тільки хибної, “неефективної політики” як такої, але й посилення недовіри до основних суб’єктів політики з боку рядових громадян, населення. Подібне явище, що найпомітніше дається взнаки як дистанціювання народу від влади, владних структур, особливо державних, помітно проглядається і в українському соціумі.

По-друге, для громадян будь-якої країни найпоширенішим і найдоступнішим джерелом інформації щодо політики, політичних процесів є засоби масової інформації, більшість з яких, однак, важко віднести до професійних, незаангажованих, неупереджених аналітичних осередків. І проблема ця посилюється саме браком висококваліфікованих аналітиків – працівників ЗМІ, спроможних автентично і чітко розуміти політичний аналіз і досконало здійснювати його.

По-третє, парадоксально, але брак політичних аналітиків найвищої кваліфікації має місце там, де здійснюється так звана велика політика – в органах державної влади та місцевого самоврядування. А саме невміння працівників цих структур глибоко аналізувати політичні процеси спричиняє не просто похибки, помилки але й виявляється у серйозних загостреннях багатьох суспільно-політичних проблем, що торкаються долі не десятків, сотень, але мільйонів співвітчизників.

Фундаментом навчального посібника, безумовно, є методологія (інструментарій) політичного аналізу, який базується на усвідомленні феномена “політика”, розкритті місця політичного аналізу в системі політичного знання, класифікації політичного аналізу на окремі види, форми тощо. Додамо, що в посібнику, чи не в перше у спеціальній політико-управлінській літературі, розглядаються такі феномени, як “поняття і структура аналітики”, “типологія аналітичної діяльності”, “характеристика основних різновидів аналітики”, “аналіз вигод і витрат” тощо.

В частині прикладного аспекта в посібнику безумовно важливими є розгляд основних вимог до роботи політичного аналітика, аналіз суті і особливостей політичного консультування, визначення місця і ролі аналітичної діяльності у державному управлінні, постановка проблеми розвитку аналітичних і “мозкових центрів” України тощо.

Наявність в навчальному посібнику численних статистичних, фактологічних, соціологічних даних, окремих прикладів аналітичної діяльності робить його доступним, сприйнятним будь-якому читачеві і користувачеві. Отже, навчальний посібник буде однаково корисним і студентові, що вивчає політологію, державне управління; і громадянину, якого просто цікавить політика, політичний менеджмент; і викладачу-суспільствознавцю, що розробляє і викладає дисципліни політологічного,

управлінського циклів; і експертові з проблем політики і політичної діяльності; і професійному політику та громадському діячеві, від діяльності яких залежить доля мільйонів людей. Бо політична діяльність – це своєрідне мистецтво, якому ніколи не завадить вчитися.